

Elevs rettigheter til logoped etter ny opplæringslov

Vi har fått spørsmål om elevs rettigheter til logoped etter opplæringsloven.

TOLKNINGSUTTALELSE | 26.09.2024

Gjelder

- [Opplæringslova - § 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring](#)

Slik vi forstår henvendelsen, dreier spørsmålet seg om retten til opplæring med logoped, kravet om sakkyndig vurdering, innholdet og organiseringen av opplæringen, og hvem som bestemmer hvilken rettighet eleven har.

Retten til individuell tilrettelegging

Etter den gamle opplæringsloven, fikk elever opplæring av logoped etter vedtak om spesialundervisning. I ny opplæringslov er «spesialundervisning» endret til «individuell tilrettelegging», og delt inn i tre ulike rettigheter; personlig assistanse, fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler, og individuelt tilrettelagt opplæring. For at en elev skal ha rett til individuell tilrettelegging, må kommunen eller fylkeskommunen fortsatt fatte vedtak. Se opplæringsloven kapittel 11.

Personlig assistanse, fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler handler om tilrettelegging for at eleven skal kunne delta i opplæringen, og slik få tilfredsstillende utbytte av den. Individuelt tilrettelagt opplæring handler om den faglige tilretteleggingen eleven trenger for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Individuelt tilrettelagt opplæring kan handle om å jobbe med alternative kompetansemål, ha et alternativt

innhold i opplæringen og/eller at opplæringen blir organisert på en annen måte.

Retten til individuell tilrettelegging er en videreføring av gjeldende rett. Det vil si at retten til individuell tilrettelegging i stor grad samsvarer med retten til spesialundervisning. Etter ny lov er det likevel endringer når det gjelder kravet til sakkyndig vurdering og kompetanse; i ny opplæringslov er det kun lovkrav om sakkyndig vurdering og kompetanse for individuelt tilrettelagt opplæring.

Individuell tilrettelegging etter opplæringsloven kan grense mot tilrettelegging etter annen lovgivning, som for eksempel helse- og omsorgstjenesteloven. Når kommunen eller fylkeskommunen fatter vedtak om individuell tilrettelegging etter opplæringsloven, må de skille mellom tiltak som er rettet mot opplæring og tiltak som går under helselovgivningen. Hvilke tilfeller som faller inn under opplæring og hva som faller inn under helse, er ikke alltid like klart og må vurderes konkret.

For å gi logopedtjeneste som en del av opplæringen må det knyttes til målene for opplæringen som følger av læreplanverket. Muntlige ferdigheter og den muntlige delen av språkfagene vil kunne være en måte å knytte logopedtjenesten til opplæring. Dette vil da være en del av den individuelt tilrettelagte opplæringen. I opplæringsloven § 11-9 er det åpnet for at personer med høyere utdanning kan gi individuelt tilrettelagt opplæring i tråd med sakkyndig vurdering. Dette betyr at en logoped i tilfeller der logopedi er omfattet av opplæringsloven, kan gi individuelt tilrettelagt opplæring, dersom dette er egnet til å ivareta elevens behov.

Kravet til sakkyndig vurdering

Det står i opplæringsloven § 11-7 at kommunen og fylkeskommunen må hente inn sakkyndig vurdering før de fatter vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Det er ikke et tilsvarende lovkrav om sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten før kommunen og fylkeskommunen skal fatte vedtak om personlig assistanse eller tekniske hjelpemidler. Dette innebærer at spørsmålet om det er lovkrav om sakkyndig vurdering eller ikke, avhenger av hvilken type tilrettelegging eleven har behov for.

Både for tilrettelegging der det er lovkrav om sakkyndig vurdering og der opplæringsloven ikke stiller slikt krav, må kommunen og fylkeskommunen sørge for at saken er så godt opplyst som mulig før de fatter vedtak. Dette står i forvaltningsloven § 17. Dette betyr at det kan være tilfeller der kommunen og fylkeskommunen også må hente inn uttalelse fra for eksempel en logoped eller andre faginstanser før de fatter vedtak om individuell tilrettelegging.

Innholdet i og organiseringen av opplæringen

Hvilke type tilrettelegging elevene har rett til, og hva denne tilretteleggingen skal innebære, avhenger av behovet til eleven. Retten til tilrettelegging etter opplæringsloven kapittel 11 er individuell, og kommunen og fylkeskommunen må vurdere dette konkret i den enkelte sak. Hensynet til elevens beste er sentralt i vurderingen. Dette følger av barnekonvensjonen, Grunnloven og opplæringsloven § 10-1.

Dette betyr at kommunen og fylkeskommunen ikke kan ha generelle retningslinjer for hvordan opplæringen med logoped skal organiseres. I noen tilfeller vil det kunne være hensiktsmessig at opplæringen blir gitt i grupper, men i andre tilfeller vil behovet til eleven tilsi at eleven må få opplæringen en til en. I denne vurderingen vil også den sakkyndige vurderingen være sentral.

Hvem som avgjør retten, innholdet og organiseringen

Det er kommunen og fylkeskommunen som har ansvaret for opplæringen, og for å fatte vedtak om individuell tilrettelegging. Dette følger av opplæringsloven § 28-1 og opplæringsloven § 11-7.

Det er i utgangspunktet kommunen og fylkeskommunen som i vedtak bestemmer hvilken tilrettelegging eleven har rett på. Sakkyndig vurdering er kun rådgivende. Kommunen og fylkeskommunen kan likevel bare fravike den sakkyndige vurdering hvis de kommer til at eleven kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen på en annen måte. Dette må de i så fall begrunne i vedtaket. Dette står i opplæringsloven § 11-7.

Vår referanse: 2024/5789